

Om Mundharven.

Det nyttigste Agerdyrkningsredskab, hvormed det danske Agerbrug i den sidste Tid er blevet beriget, er uægtelig den svenske Harve. Hvor den engang har forskaffet sig Indgang, er den vist sikker paa at erholde Hjemstavnsret for bestandig. Dens enkelte og stærke Sammensætning, dens eiendommelige sjældne Styrke, og den Kraft, hvormed den arbejder, sikrer den denne berettigede Anerkjendelse.

Denne stærke Nordbo er fra den skandinaviske Halvø nu passeret over Kongeaaen, har flere Steder taget Fodfæste i Nordslesvig, og Ingen kan forudsige Grændsen for dens Fremgang mod Syden, naar kun ikke den fremmede Nationalitet og Mundart vil standse dens Fremgang. Dog troer jeg det ikke; jeg har for god en Mening om dens eiendommelige Kraft og indtrængende Simpeltid til at anbefale sig, til at jeg skulde stille den et saadant Varsel; fornemmelig naar den vil slutte Broderskab med en her hjemmehørende Kammerat, som den jevnlig, paa sin syblige Vandring, vil støde paa. Denne Kammerat er Mundharven. Og min Mening er: at hvor disse 2 Arbeidskræfter ere optagne i Jordbruget, og som jevnberettigede arbeide i god Samvirken til samme Maal med hinanden, der er Arbeidet betydeligt lettet, og et heldigt Resultat sikret.

Efter denne Anbefaling til den gode Nordbo i dens her begyndte sydligere Virkefreds, ville vi nu henvende os til den anbefalede Kammerat, som vi kaldte Mund-

harven, og hvis egentlige Hjemstavn vi angave at være sydligere end den gode Svenskers endnu her havende Standpunkt.

Denne saaledes anbefalede Rundharve ønskede vi gjerne at aabne Portene for, og lade den, forsynet med godt Anbefalingsbrev, forsøge sin Lykke med at erhverve Hjemstavnsret i det skandinaviske Norden. Den selv er jo ikke ganske ukjendt der; alt langt tilbage have enkelte af dens Brødre viist sig der, ligesom endnu i dette Dieblif ikke saa faa ere der; men de have ingen Borgerrret faaet der, de ansees som Fremmede, og som saadanne vel ikke sjældent med nogen Fordom, saa meget mere, som de vel ikke ere frie for at ville vise sig med lidt Praleri og Talenhoit om sig selv. Men det er noget, som jo let kan oversees, naar man tager Hensyn til den øvrige fortrinlige Arbejdsdygtighed.

Rundharven kan benyttes saavel paa Bondens mindre Indtægt, som paa Herregaardens større Indtægt, den kan bruges med megen Simpelt, den kan bruges med mere Opsigtgjøren. Den kan bruges, som 2 Harver med 2 Heste, og simpel Vidst, og den kan bruges med 3 Harver, 3 Heste og lang Knaldevidst; i hvert Tilfælde bruges kun 1 Kjøresvend. Den er ikke saa stærkt og solid bygget som den svenske Harve, men meget simpelt. Naar kun Forholdene vides, kan den gøres paa ethvert Sted, hvor der boer en Grovsmed.

For derfor at komme dem tilhaande, som kunne have Lyst til at anskaffe dette Redskab, vil jeg her nøiagtig opgive Delenes Forhold til hinanden, forsaavidt

jeg ved Maaling af min egen Rundharve er kommet til Rundskab derom.

Hver enkelt Rundharve bestaaer af

3 Buller, Bullen er 68 Tommer lang.

3 Slaaer, Slaaen - 52 — —

1 Svingel, denne - 66 — —

1 Jerntrækketrog - 28 — —

I hver Bulle ere 9 Jerntænder, hver 10 à 11 Tommer lang. Jerntrogen er gjort fast til Svingelen med en Kapsel, der er anbragt paa samme, 46 Tommer fra den ene Ende og 20 Tommer fra den anden Ende. Svingelen sættes i Forbindelse med Harven ved Hjælp af Krogen, som bringes ind i en svær Jernrampe, som er inddrevet i den ydre Harvebul, 6 Tommer fra Enden. Naar Hestene ere for Harverne, bindes den anden Hest til den yderste Ende af den forreste Hestes Svingel, ved Hjælp af Grimestaftet, og den 3die Hest bindes ligeledes til den yderste Ende af den anden Hests Svingel. Naturligviis vender den længste Ende af Svingelen ud ad, hvortil Hestene bindes. Paa den forreste Hest kan man gjerne have en simpel Keedgeime med Keed i til Tomme, som løber ud fra Siden af Hestens Hoved. Hesten søger selv at udvide Cirkelen, og Keeden gjør Pidsken. Kjøresvenden driver Hestene og altsaa ogsaa Harverne i en Rundfreds omkring sig, og rykker, idet han saaledes gaaer rundt, bestandig op ad Ageren, i Forhold til, som han vil give denne 1 eller 2 Tint Harvning.

Forbelen ved Rundharvning er betydelig, da den, idet den bestandig angriber Pløiefuren i Cirkelbevægelse,

virker langt stærkere, end den sædvanlige Harvning paa-
 langs. Paa ingen anden Maade kan man saaledes
 bringe Dvils eller Sennerødderne for Dagslyset, som
 ved denne Harvning. Den bruges derfor ogsaa især i
 Brakmarken, og meget ofte er alt Arbeidet i Brakmar-
 ken, Sommeren igjennem, overladt til den, med Und-
 tagelse af Midsommerspløiningen; og unægtelig kan den
 ogsaa holde Brakmarken ved den sorte Farve, naar
 Tiderne ikke forsømmes, hvilket jeg har seet flere Gange.
 Idet jeg siger dette, tænker jeg paa Holsteneren,
 eller den, som har lært Agerbruget af ham, thi han
 bruger Harven saameget, at det er blevet til et
 Ordsprog, at Harven er hans Støtte for Jorddyrning-
 gen; og dette maa vel med nogen Sandhed kunne siges
 om Brakbehandlingen, men paa den anden Side pløier
 han heller ikke sjældent 3 Gange til Byg, hvilket han
 egentlig anseer for en absolut Betingelse for et regelret
 Jordbrug. Det Eiendommelige ved Holstenernes Brak-
 behandling er engang den flade Behandling, hvorved
 det alene gaaer ud paa at ødelægge Græsrodder og
 Frø, hvilket ypperligt lader sig gjøre ved Rundharven,
 hvorimod Andre ved dybere Behandling ikke vilde und-
 lade at bruge Erstirpator og svensk Harve, for imidler-
 tid at spare Ploven.

Foruden i Brakmarken bruges ogsaa Rundharven
 til at bringe Sæden ned. Og hertil anseer jeg den
 for ganske fortrinlig. Naar Arbeidet er gjort og Ager-
 ren er færdig, afgiver den et særdeles behageligt Stue
 for Diet, formedelst de bestandige Girkelslag, som Harve-

surene paa den udvise, og senere naar Sæden er løbet op, er Synet deraf atter særdeles tiltalende, idet det falder i Dinene, at Sæden er meget bedre fordeelt, end som skeer ved den sædvanlige Langharvning, der stedse efterlader Sæden i Striber.

At denne bedre Fordeling af Sæden ogsaa maa virke heldigt paa Afgrøden er indlysende, og det er en almindelig antagen Mening: at denne Harvemaade til at nedbringe Sæden giver et betydeligt større Udbytte end anden Harvning. Ja en holsteensk Adelsmand, som Krigen ifjor i nogen Tid anviste Plads her i Eggen, vilde forpligte sig til at indestaae for et Meerudbytte af en Trediedeel. Denne Adelsmand besad Gods i det nordlige Holsteen, og skulde tilforn have beklædt en Overofficierspost i den kongelige Armee, men tjente nu som simpel Husar i den Slesvigholsteenske Hær. At jeg kom til at tale med ham gif saaledes til.

Slesvigholstenerne requirerede, ved deres Ankomst her i Eggen 1848, rast Høe og Straae fra min Gaard, det eneste bekjendte Tilfælde paa den Maade, men Dvitteringerne havde det sine Bannfeligheder med at faae. Et ungt Mennecke, der første Gang blev sendt i den Anledning, bragte vel Dvittering, men var blevet behandlet paa en Maade, at han ønskede nok at være fri for at komme anden Gang. Næste Gang maatte jeg altsaa selv tage til Forpost-Kommandanturen. Ved at træde ind, saae jeg en stadselig aldrende Militair sidde i Sophaen, med fridhvidt Haar og ditto langt Skjæg. Dette var den omtalte holsteenske Adelsmand, en Hr. v. W. . . . r, med hvem jeg kom i Samtale, medens en ung Officier

forebragte mit Andragende og Besværing for Kommandeuren, som ikke var inde, samt bragte mig Dvittering. Det oplyste sig, at det requirerede friske Hø ikke blev brugt til Hestene, og bestyrkede kun en Formodning, jeg alt tidligere havde havt om Bestaffenheden af disse Udskrivninger. Jeg blev da ogsaa ganske forstaaet for Fremtiden.

Men om man nu ikke med denne holsteenske Adelsmand vil ansætte Fordelen af Rundharvens Brug, istedetfor den hos os almindelige Harve, saa høit, at det forøgede Kornudbytte skulde udgjøre $\frac{1}{3}$ imod hele Avlen, saa troer jeg dog, at den kan være ikke saa ubetydelig, og vilde man ogsaa kun ansætte den til det Halve af det Angivne, var det allerede saa stor en Opfordring til at bruge den, at man skulde troe, at Enhver vilde gjøre det, saa meget mere, som ingen Grund let kan tænkes for Ikkebrugen af dette uskyldige Redskab, naar undtages den ny Anskaffelse. Men Beføstningen er da ikke saa betydelig. Den vigtigste Hindring, „Ubekjendskab til Delenes rette Forhold“, er jo nu ogsaa ryddet tilside for Enhver, som læser dette. Og Spørgsmaalet er nu kun: „Skal jeg? eller skal jeg ikke?“ — Man siger jo, at Hestene lide saa meget ved at gaae for Rundharven? Nu ja, det er vist, at Hestene kunne have det strængt nok, men ligger det i Cirkelbevægelsen? sikert ikke. Dette ligger deri, at Kjoresvenden paa denne Maade kan fremme Arbeidet ad libitum, uden at behøve at angribe sig selv derved, saaledes som nødvendigt er ved Langharvning. Men saa er det ogsaa en Feil hvor Rudffen sidder paa Bognen og fører, istedet